

MINISTERUL EDUCAȚIEI

CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI
ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE

REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI
МЕТОДОЛОГІЧНІ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ
НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

LA CLASA A XI-A
XI - ИЙ КЛАС

ÎN ANUL ȘCOLAR 2023-2024
У НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ 2023-2024

LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ UCRAINEANĂ
РІДНА УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА

București, 2023

Зміст / Cuprins

Вступ – Переваги навчальної програми, орієнтованої на компетентність.....	3
1. Орієнтири для оцінки рівня засвоєння на кінець 2022-2023 навчального року для досягнення календарного планування на 2023-2024 роки	3
1.1. Українська рідна мова та література XI-ий клас	3
1.2. Рекомендація.....	8
2. Оцінка ступеня засвоєння навичок за попередній рік.....	9
2.1. Початковий тест	10
3. Орієнтовне календарне планування	12
4. Характеристика персонажа	18
4.1. Образ Захара Беркута у повісті Івана Франка „Захар Беркут”	18
4.2. План уроку	20
Бібліографія	28

Вступ – Переваги навчальної програми, орієнтованої на компетентність

Навчальна програма, розроблена на основі компетентностей, що проходять один рік навчання до іншого, дозволяє гнучко підходити до планування та організації діяльності, залежно від контексту кожного класу учнів. Будь-яке засвоєння класом, визнане недостатньо структурованим, може бути консолідовано у наступному навчальному році повторюючи конкретну компетенцію чи концепцію, яка ще не сприйнята з попереднього класу, з поточної навчальної програми.

1. Орієнтири для оцінки рівня засвоєння на кінець 2022-2023 навчального року для досягнення календарного планування на 2023-2024 роки

Для того, щоб скласти календарне планування на 2023-2024 навчальний рік, учитель врахує наступне:

- завершення програми має бути відкалібрований за навчальними модулями, представленими періодами курсу. Наприклад, досвід викладання вказує на труднощі з усвідомленням конкретних концепцій та навичок.
- ознайомлення з календарним плануванням на 2023-2024 роки та з новим процесом оцінювання.
- диверсифікація стратегій, пропозицій і навчальних ситуацій та їх адаптація до цільової групи;
- встановлення зв'язків між компонентами, які оцінюються як недостатньо засвоєні, та відповідним навчальним планом на 2023-2024 навчальний рік. Виконання нового планування на основі набору питань: Що я можу відновити і як зв'язатися з новими придбаннями на поточний рік? Що я можу виправити і як вони пов'язані з новими придбаннями на поточний рік?
- включення періоду 2-3 тижні на початку навчального року для проведення ретельної первинної оцінки та коригування початкового планування за результатами оцінювання.

1.1. Українська рідна мова та література XI-ий клас

Для розвитку конкретних компетенцій, фундаментальних з точки зору вивчення дисципліни, програма рекомендує навчання/вивчення таких основних текстів пов'язаних зі змістом, наприклад:

- ✓ «Земля» - О. Кобилянська;
- ✓ «Захар Беркут», «Украдене щастя» - Іван Франко;
- ✓ «Камінний хрест» - В. Стефаник.

У наведеній нижче таблиці міститься перелік компетенцій (включаючи відповідний зміст) та коментарі до них з точки зору можливих виправних заходів.

IX-ий клас	X-ий клас	XI-ий клас	Зауваження
1. Правильне та доцільне використання української мови в різних ситуаціях спілкування			
1.1. Ідентифікація особливостей та стилістичних функцій мови в сприйнятті різних видів текстів	1.1. - стандартна мова, мова літературна, розмовна мова, народна мова, мова регіональна, архаїчна мова; жаргон - виразність у мові також поширені в поетичній мові	1.1 - застосування набутого з попередніх класів у галузі мови та лексики	Усі конкретні компетенції в програмі отримані із загальної компетентності являють собою здобутки, які лежать в основі розвитку конкретних компетентностей у X-ому та XI- ому класах.
1.2. Адекватний прийом значення / значення повідомлення, надіслане через різні види текстів усно або письмово	1.2 - денотативне значення і значення конотативне - знати правильне значення слів (особливо неологізми) - елементи, що полегшують або порушують прийом (канал, код, контекст) - аудіовізуальні повідомлення	1.2 - використання мовних надбань, літературних норм, вільних варіантів, стилістичних реєстрів, орфоепічних, орфографічних, морфологічних варіантів.	
1.3. Правильне використання стратегії та правила усного висловлювання : монолог і діалог	1.3 - різні види монологічного мовлення і діалог на цікаві теми - дебати, співбесіда - словесні елементи, невербальні та паравербальні - функціональні стилі відповідно до ситуації спілкування	1.3 - активне слухання, висловлення думки, бесіда, дискусія, інформативний та аргументований монолог, усне викладення результатів окремих документів	Особливістю вищого циклу навчання (XI-XII класи) є розвиток культурної компетентності учнів, що передбачає підхід до історико-культурної контекстуалізації культурного феномену.
1.4 Редагування деяких творів про вивчені тексти і виконання деяких проектів	1.4 - аналіз, коментар, есе, структурований і вільний твір - заява, протоколи, автобіографія, лист, лист в електронний формат (e-mail) - проекти	1.4 - способи зазначення списку літератури, норми цитування, аналіз, коментар, синтез, паралельний, структурований і неструктурований нарис.	

<p>1.5 Використання у самовираженні орфоепічних, пунктуаційних, морфосинтаксичних правил і правильне використання лексичних семантичних одиниць</p>	<p>1.5 - правильне використання слова в контексті - правильне використання фразеологічних одиниць - народна етимологія - правильна вимова</p>	<p>1.5 - складання деяких документів, що використовуються в галузі спеціалізації</p>	
<p>2. Розуміння та тлумачення текстів</p>			
<p>2.1. Аналіз головних компонентів структури, складу розповідного тексту</p>	<p>2.1. - особливості конструкції - підмет у текстах-розповідях - особливості композиції у досліджуваних текстах-розповідях (початок, кінець, епізоди /оповідні послідовності, техніки розповіді) - побудова персонажів - способи характеристики персонажів; типи персонажів - види оповідної перспективи - епічні види: казка, оповідання, роман - стилістичні реєстри, мова персонажі, мова оповідач - прямий стиль, непрямий стиль, вільний непрямий стиль</p>	<p>2.1 - читання - розуміння (загальне розуміння тексту, аналіз деяких елементів, які можуть привести до розуміння тексту, антиципації); ключі читання (заголовок, інципіт, центральний символ, символи). Базові тексти (поезія, проза), тексти з популярної літератури, нелітературні тексти (історичні, філософські, наукові, мемуари), ілюстративні для кейс-стаді.</p>	<p>Загальна компетентність 2 ґрунтується на загальній компетентності 2, розробленій у нижчому циклі середньої школи (Використання методів тематичного, структурного та стилістичного аналізу при рецепції різних літературних та нелітературних текстів).</p> <p>Існує кілька змістів, завершення яких необхідне для розвитку навичок 2.1, 2.2 та 2.3.</p>
<p>2.2. Ідентифікація і принциповий аналіз структурних компонентів і конкретна мова драматичного тексту</p>	<p>2.2. - особливості конструкції теми у драматичному тексті - особливості композиції драматичного тексту - способи характеристики драматичних персонажів</p>	<p>2.2 - зіставлення уявлень про світ, про стан людини, теми й мотиви, поняття про мистецтво. - література і музика (мова літератури, мова музики)</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - стилістичні реєстри, позначення автора - драматичні жанри: комедія - моменти еволюції - драматургія (драматична творчість та продуктивність) в українській культурі 		
2.3. Ідентифікація і аналіз елементів мови у поетичному тексті	<p>2.3. - заголовок, інципіт, відносини ,опозиція і симетрія, елементи повторюваності</p> <ul style="list-style-type: none"> - смислові фігури (тропи) - епічна поезія, лірика - моменти еволюції поезії в українській літературі 	2.3 - інтерпретація вивчених текстів крізь призму власних цінностей і власного читацького досвіду	
2.4. Використання деяких різних способів при вивченні художніх текстів	<p>2.4. - тема і бачення світу</p> <ul style="list-style-type: none"> - багатозначність літературних текстів 	2.4 - критичне читання (учні оцінюють прочитане), творче читання (учні екстраполюють, шукають особисті тлумачення, посилаючись на власний життєвий досвід)	
3. Усна або письмова аргументація думок у різних ситуаціях спілкування			
3.1 Ідентифікація аргументованих структур щоб помітити логіку і зв'язність повідомлення	<p>3.1. - структури і техніки ,аргументи в художніх текстах</p> <ul style="list-style-type: none"> - нелітературні, письмові чи усні (консолідація) - логічність і зв'язність тексту 	<p>3.1 - використання технік і стратегій аргументації в різних ситуаціях спілкування (письмового чи усного)</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявлення та пояснення зв'язків між вивченим літературним твором і культурним контекстом, у якому він з'явився -- культурні/літературні течії – історичний, соціальний, політичний контекст; особливості 	<p>Компетентність 3 базується на здобутті вищої середньої школи, що фактично являє собою загальну компетентність 3 у програмі.</p> <p>Якщо у попередніх класах акцент робився на знаннях та розумінні як пізнавальних процесів (у разі компетентності 3.1:</p>

		культурних/літературних течій; доповіді, диспути	виявлення аргументативних структур), то у десятому класі цільовим процесом є застосування. Розвиток конкретних навичок робить можливим втручання у виправлення.
3.2 Порівняння деяких аргументів для формулювання деяких власних суджень	3.2 - інтерпретації та судження про значення, виражене в критиці і в історії літератури	3.2 - порівнювання та оцінювання різних аргументів з метою формулювання власних суджень	
3.3. Розробка усних або написаних аргументацій на основі вивчених текстів	3.3 - техніки аргументації -синтаксичні структури в міркуванні - типи текстів: есе,коментар, аналіз	3.3 - виявлення деяких зв'язків української та зарубіжної літератур - відповідне використання документації та методів дослідження теми	
4. Виявлення специфіки української культури в полі- та міжкультурному контексті			
4.1. Аналіз специфічних елементів української культури і цивілізації у вивчених творах	4.1. - елементи щодо традицій етнічні звичаї, особливості української культури у вивчених текстах - режими відображення конкретних елементів культури і цивілізації в різноманітних мистецтвах (танець, музика, кіно,література, образотворче мистецтво тощо)	4.1 - аналіз характерних для літературних течій елементів української культури та їх порівняння з елементами румунської культури, характерними для цих же течій.	
4.2.Висвітлення сучасних форм української культури	4.2 - роль діячів культури етнічна приналежність у місцевому/національному контексті; - поточні форми прояву української культури (танець,музика, кіно, література, мистецтво тощо)	4.2 - порівняння елементів, спільних для обох культур, із специфічними елементами літературних течій інших літератур	

1.2. Рекомендація

Навчальна програма для XI-ого класу побудована за тими самими змістовими галузями, що входять до навчальних програм для IX та X-их класів: «Мова і спілкування» та «Література».

Наступність із попередніми програмами з української мови та літератури забезпечує комунікативно-функціональну парадигму дисципліни. Це передбачає інтегроване вивчення мови, спілкування та літератури з метою зміцнення навичок усного та письмового спілкування та навичок читання (здатність розуміти та інтерпретувати тексти, бути компетентним та автономним читачем, здатність розуміти з особистої точки зору, бачення світу, стану людини чи мистецтва, виражене у вивчених текстах).

Специфіку цього сегменту шкільного навчання можна здійснити в трьох вимірах: використання попередніх лінгвістичних набутоків у створенні та сприйнятті текстів, зосередження на формуванні вмінь учнів і навичок документування; формування навичок читання досвідченого читача, здатного синтезувати визначальні риси культурної епохи/культурної чи літературної течії та здатного контекстуалізувати, поміщати досліджувані тексти в широкий культурний контекст, виявляти подібність між літературним текстом і течією/естетичні доктрини, з якими вона може бути пов'язана, або особливості, які її індивідуалізують по відношенню до них.

Навчальна програма надає вчителю гнучку структуру для організації діяльності, залишаючи свободу вибору текстів для вивчення, інтеграції змісту та розробки дидактичного курсу, що дає змогу адаптувати до вивчення рідної мови та літератури до умов кожного класу учнів.

При виборі текстів будуть враховуватися такі загальні критерії: *доступність, привабливість, цінність*, різноманіття обраних авторів, обсяг пропонованої літератури протягом усього навчального року. Це дослідження дасть учням перше загальне уявлення про українську культуру та літературу як частину загальнолюдських духовних цінностей.

Тексти можна вибрати від таких авторів: І. Франко - "Vivere memento", "Мойсей", Л. Українка - "Напис в руїні", В. Стефаник - "Камінний хрест" М. Коцюбинський – «Fata Morgana», О. Кобилянська – «Земля», І. Франко – «Захар Беркут» І. Франко - "Украдене щастя» М. Вороній – «Рубіни», «Лілея», О. Олесь – «Чари ночі», М. Корсюк – на вибір, О. Вишня - «Моя автобіографія», В. Цаповець - текст на вибір, зарубіжна література.

Вчителі братимуть за орієнтир реальні потреби учнів, адаптуючи свої дидактичні підходи відповідно до них. Цілі дисципліни ефективно досягаються шляхом орієнтації на процес навчання, на діяльність учня. Акцент буде зроблено на дидактичній діяльності формувального та перформативного типу, яка передбачає залучення та взаємодію у вирішенні конкретних навчальних завдань.

2. Оцінка ступеня засвоєння навичок за попередній рік

Для того, щоб визначити потреби учнів у навчанні у 2023-2024 навчальному році, викладач повинен виходити з первинної оцінки дисциплінарних здобутків у попередньому навчальному році (2022-2023). Цей підхід до оцінювання враховуватиме всю конструкцію навчання за попередній навчальний рік у контексті прогресу конкретних компетентностей у шкільній програмі.

Цей розділ має на меті підтримати вчителів з орієнтирами для розробки адаптованих комплексів завдань оцінювання, а також визначити ступінь розвитку специфічних компетенцій 2023-2024 навчального року. Будуть надані завдання оцінювання (прості, проміжні та високі показники), які зосереджуються на конкретних компетентностях та ляжуть в основу побудови майбутньої, контекстуальної та орієнтованої на компетентність навчальної діяльності.

Приклади завдань оцінювання висвітлюють, як вимірюється рівень досягнення компетентності, і водночас є прикладами належної практики для вчителів, які не пройшли навчання, присвяченого оцінці компетентності.

Водночас рекомендовано використовувати альтернативні інструменти оцінювання, які дозволяють цілісно оцінити рівень досягнення різних компетентностей (наприклад, письмові тести, тести оцінювання, таблиці оцінки критеріїв, проект, тощо).

2.1. Початковий тест

РІДНА УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА ПОЧАТКОВИЙ ТЕСТ XI - ИЙ КЛАС

Всі завдання обов'язкові.

10 Балів Додаткових.

Час Роботи - 50 Хвилин

ЗАВДАННЯ I

(50 балів)

Прочитайте текст:

«Сільська хата. Ніч. Анна, молодиця років двадцяти п'яти, дружина селянина Миколи Задорожного, і Настя, кума Анни, дружина сусіда Миколи Олекси Бабича, пораються коло печі. У хаті зібралися на вечірку дівчата та парубки. Деякі з них прядуть, інші мотають пряжу; посеред хати один парубок плете рукавиці, другий крутить на коловороті шнур. Парубки і дівчата співають жалісної пісні:

Ой там за горою та за кременною
Не по правді жиє чоловік з жоною.
Потім, аби залякати дівчат і молодиць,
один із парубків розповідає їм,
що його батько казав: "Як чоловік жінки не б'є,
то в ній утроба гниє".
Насті не подобається ані пісня, ані характер,
що його набула розмова. Вона докоряє хлопцям,
котрі завели таке в хаті, де панують
спокій, злагода та любов. І згадує слова старих людей
про те, що сказане у лиху годину
може справдитись. Настя зварила вареники
й запросила молодь до вечері,
а обидві молодиці відійшли осторонь.
Анні чомусь лячно та сумно,
їй здається, що над нею зависло
велике нещастя. Молодиці,
на настрій яких впливають незвичайні обставини,
— ніч, сильна хуртовина за вікнами,
сумні співи, — починають розмову
про своє життя. Виявляється,
що Насті відомо все про Анну,
яка колись, ще за дівування,
зазнала страждань через рідних братів:

— Все знаю, небого моя, все знаю.
Як тебе брати побивали,
за наймичку мали, між людей
не пускали і вкінці за наймита
замуж випхали, ще й на посагу
покривдили.

Після вечері молодь розходиться,
а Настя залишається з Анною
й розказує їй, що вчора до них
заходив Михайло Гурман.
Анна спочатку не йме цьому віри,
бо давно вже надійшла звістка
про загибель Михайла в Боснії,
навіть його мати показувала листа,
плакала. Але Настя все роз'яснює:
лист був фальшивий, це теж
зробили брати Анни.»

(«Украдене щастя» - Іван Франко)

Вимоги:

1. Як звали дружину Миколи?

4 бали

- а) Настя
- б) Марійка
- в) Анна
- г) Маруся

2. Через кого зазнала Анна страждань, ще за дівування? Зазначте правильні відповіді. **6 балів**

- а) Через братів
- б) Через сусідів
- в) Через подруг
- г) Через чоловіка

3. Твір "Украдене щастя" за жанром: **10 балів**
 а) новела
 б) історичний роман
 в) епопея
 г) соціально-психологічна драма
4. Головна думка твору: **10 балів**
 а) трагедія особистого життя трьох головних героїв, у яких украдено щастя
 б) опис природи рідного краю
 в) засудження злиднів, через які люди були у глибокому відчаї та вважали смерть кращою за життя в бідності
5. Випишіть з тексту два різні художні зособи. **8 балів**
6. Установіть відповідність між героєм та його характеристикою. **12 балів**
1. Анна	А. «сильна жінка, здатна боротися за своє щастя. Ніжна, красива, турботлива»
2. Михайло	Б. « вони насильно видали заміж сестру у віддалене село за Михайла Гурмана, бо не хотіли ділитися з сестрою спадщиною»
3. Брати Анни	В. «галицький селянин-трудівник, добрий господар. «Роботу покинув, господарство занедбав...»
4. Микола	Г. «жандарм. Сильний, навіть жорстокий чоловік. »

ЗАВДАННЯ II

(40 балів)

Напишіть твір/есе 150 - 200 слів під заголовком «Хто в кого вкрав щастя?» основуючись при цьому на вивчених творах з української літератури та драми «Украдене щастя»– Івана Франка.

Для створення есе потрібно:

- Зобразити трагедії особистого життя головних героїв **6 балів**
- Встановити соціальні причини нещастя, які перетворюють чесних людей на злих **8 балів**
- Зробити опис етичних принципів, за якими топчеться краса людини, її право на кохання і щастя **8 балів**
- Пояснити чи кожна людина може створити своє щастя, незалежно від тих умов у яких вона живе **8 балів**
- Чи можливе щастя без страждань? Що таке щастя? Як відповісти на ці питання на прикладі драми «Украдене щастя“? **8 балів**
- Чи актуальна ця п’еса в наш час? Якщо актуальна, то чим? **10 балів**

Примітка:

Зміст твору – 30 балів;

Редагування твору – 10 балів (використання літературної мови – **4 бали**, правильне вживання орфографічних знаків – **3 бали**, правильне вживання розділових знаків – **3 бали**).

3. Орієнтовне календарне планування

Навчальний рік:

Навчальний заклад:

Викладач:

Галузь: рідна мова

Предмет: українська мова та література - рідна мова

Клас: XI

Навчальні ресурси:

Додаткові навчальні ресурси:

Орієнтовне календарне планування

I-ий модуль

Навчальний блок	Специфічні компетентності	Зміст навчання	Кількість годин	Тиждень	Зауваження
		Початковий тест	1	1	
1. Правильне та доцільне використання української мови під час отримання та оформлення повідомлень у різних ситуації спілкування		<ul style="list-style-type: none">книжна мова, літературна, розмовна мова, народна мова, мова регіональна, архаїчна мова;сленг, жаргонвиразність у мовітакож поширені в поетичній мові	6	1-2	
		<ul style="list-style-type: none">спілкування - види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) - різновиди мовленнєвого спілкування (усне й писемне, монологічне й діалогічне)	3	2-3	
		<ul style="list-style-type: none">аналіз, есеструктурований і вільний твір заява, протоколи,	6	3-4	

		автобіографія, лист про наміри, лист в електронний формат проекти (планування, активність, прийняті обов'язки, презентація проекту, цілі, способи оцінка проекту)			
		<ul style="list-style-type: none"> • доцільне використання слова в контексті • правильне використання різних форм слова • правильне використання елементів відносин • використання варіантів літературні лексикони • правильне використання фразеологічних одиниць • народна етимологія • правильна вимова 	5	5-6	
		<ul style="list-style-type: none"> • міжкультурне спілкування (традиції і життєдіяльність етносу) 	3	6-7	
		<ul style="list-style-type: none"> • повторення 	1	7	
		<ul style="list-style-type: none"> • оцінювання 	1	7	
Кількість годин, призначених для вчителів			1/2		
Загальна кількість годин у 1 -му модулі			28		7 тижнів

II-ий модуль

Використання засобів тематичного, структурного та стилістичного аналізу в рецепції		<ul style="list-style-type: none"> • особливості конструкції текстів 	4	8	
		<ul style="list-style-type: none"> • особливості композиції у досліджуваних текстах-розповідях (початок, кінець, епізоди / оповідні послідовності, техніки розповіді) • побудова персонажів • способи характеристики персонажів; типи персонажів 	5	8-9	

різних текстів - літературні та нелітературні Імпресіонізм, експресіонізм, символізм, неоромантизм як різні напрями модернізму	<ul style="list-style-type: none"> • види оповідної перспективи • епічні види:- казка, оповідання, роман • мова • персонажі, оповідач • прямий стиль, непрямий стиль, • вільний непрямий стиль • періоди еволюції прози в українській літературі 	6	9-10	
	<ul style="list-style-type: none"> • особливості конструкції сюжету в драматичному тексті • особливості композиції драматичного тексту • способи характеристики персонажів • стилістичні реєстри, мова, символи, позначення автор • драматичні жанри: комедія • періоди еволюції драматургії (драматична творчість та продуктивність) у українській культурі 	4	11	
	<ul style="list-style-type: none"> • - заголовок, • опозиція і симетрія, • елементи повторюваності (причина поетичний, лейтмотивний) • - смислові фігури (тропи) • елементи просодії • епічна поезія, лірика • випадки зв'язку в поетичний текст • періоди еволюції поезії в українській літературі 	5	12-13	
	<ul style="list-style-type: none"> • тема та погляди світу • багатозначність текстів 	4	14	
	<ul style="list-style-type: none"> • повторення 	1	15	
	<ul style="list-style-type: none"> • оцінювання 	1	15	
	Кількість годин, призначених для вчителів		1-2	
Загальна кількість годин у II -му модулі		32		8 тижнів

III-ий модуль

Навчальний блок	Специфічні компетентності	Зміст навчання	Кількість годин	Тиждень	Зауваження
3. Висловлювати письмово чи усно певні думки в різних ситуаціях спілкування		• структури та техніки аргументації в художніх текстах і нелітературні, письмові чи усні (консолідація)	4	16	
		• логічність і зв'язність тексту	4	17	
		• тлумачення та судження, виражене в критиці і в історії літератури, в літописах	5	18-19	
		• техніка аргументації • оцінна суб'єктивність; • слова з аргументативною роллю; • синтаксичні структури міркування	5	19-20	
		• повторення	1		
		• оцінювання	1		
Кількість годин, призначених для вчителів			1-2		
Загальна кількість годин у III -му модулі			20		5 тижнів

IV-ий модуль

4. Виявлення специфіки української культури в між та етно-культурному контексті		• філософське осмислення історичного шляху українського народу. Віра в його щасливе майбутнє. Проблематика твору.	9	22-23	
		• Сюжет драми, головні герої, конфлікт у творі, проблематика. Глибина почуттів і драма героїв. Соціальна витоки особистої драми.	8	24-25	

		<ul style="list-style-type: none"> • еволюція українського народу • соціально-психологічна драма 	8	25-26	
			9	27-28	
		• повторення	2	29	
		• оцінювання	2	29	
Кількість годин, призначених для вчителів			2	30	
Загальна кількість годин у IV -му модулі			36		10 тижнів для навчання, 1 тиждень "позакласних дій"

V-ий модуль

4. МОДЕРНІЗМ Виявлення специфіки української культури в між та етно-культурному контексті		• особливості української культури у вивчених текстах	5	31-32	
		• способи відображення на конкретні елементи культури і цивілізації	5	32-33	
		• мистецтво (танець, музика, кіно, література, образотворче мистецтво тощо)	5	33-34	
		• роль діячів культури, молодого покоління в місцевому/національному контексті;	7	34-35	

		<ul style="list-style-type: none"> Важливі етапи життєвого й творчого шляху І.Франка Вплив І. Франка на культурне і політичне життя в Україні.. Багатогранність громадської і творчої діяльності 	7	36-37	
		<ul style="list-style-type: none"> повторення 	1	37	
		<ul style="list-style-type: none"> оцінювання 	1		
Кількість годин, призначених для вчителів			1-2		
Загальна кількість годин у IV -му модулі			24		7 тижнів для навчання, 1 тиждень “зелений”

4. Характеристика персонажа

4.1. Образ Захара Беркута у повісті Івана Франка „Захар Беркут”

«...Се був сивий, як голуб, звиш 90-літній старець, найстарший віком у цілій тухольській громаді. Батько вісьмох синів, із яких три сиділи вже разом із ним між старцями... Високий ростом, поважний поставою, строгий лицем, багатий досвідом життя й знанням людей та обставин, З. Беркут був правдивим образом тих давніх патріархів, батьків і провідників цілого народу, про яких говорять нам тисячолітні пісні та перекази. Невважаючи на глибоку старість, Захар Беркут був іще сильний і кремезний. ...Сад, пасіка й ліки — се була його робота».

Захар Беркут — центральний персонаж повісті, ватажок тухольської громади. Йому вже понад 90 років, і все своє

Риси характеру Захара Беркута

добрий і волелюбний;
відвертий і чесний;
працьовитий;
розсудливий і мужній;
витриманий.

Найповніше розкривається характер Захара Беркута у грізний для його народу час, коли він стає на чолі тухольської громади у боротьбі з монгольськими нападниками. Саме він складає план знищення монголів, на його заклик приходять на допомогу тухольцям верховинці й загіряни, він безпосередньо керує боротьбою тухольців. І в цій боротьбі найбільше проявляється його мужність, світлий розум і передбачливість. Він пропонує не відбити напад монголів, а розгромити ворога в тухольській долині, щоб захистити сусідні села від несподіваного нападу монголів.

Ним керують у першу чергу громадські інтереси. Почуття громадського обов'язку, яке тісно зв'язане з глибоким патріотизмом, у Захара Беркута найяскравіше проявляється в трагічну хвилину, коли в полон до ворога потрапляє його син. Усією силою своєї душі він любить сина, але коли Тугар Вовк пропонує тухольцям випустити монголів із тухольської долини в обмін на полоненого Максима і частина тухольців просить Захара прийняти цю пропозицію і визволити свого сина, то він відмовляється. Захар пояснює, що тут справа йде не про його сина, а про долю їхніх сусідів — верховинців і загірян, які, непідготовлені, зазнають ще страшнішого горя від нападу монголів. «Не дбайте про мого сина, а рішайте так, якби він був уже в гробі»,— каже Захар Беркут, затамовуючи біль у душі.

Він підкоряє свої батьківські почуття громадянським інтересам. І його відповідь посланцеві Бурунди звучить твердо і переконливо: «Або ми всі погинемо, або ви всі — іншого вибору нема. Коли ж вдруге заходить мова про долю його сина, якого можна було врятувати, відпустивши живими ватажків монгольського війська, Захар Беркут і тут проявляє свою принциповість і твердість переконань. Він не може навіть тоді, коли монгольське військо знищене, прийняти пропозицію Бурунди, бо знає, який це підступний і жорстокий

ворог. Бурунда ніколи не забуде загибелі свого війська і наведе на тухольців ще страшнішу силу. «Нехай радше гине мій син, ніж задля нього має уйти хоч один ворог нашого краю!» — каже Захар Беркут. Своєю рукою посилає він величезний камінь у купу, де, крім ворогів був і його син.

Слід підкреслити і чесність старого Захара. («Беркути додержують свого слова навіть ворогові і зрадникові».) Він прекрасний у всьому, навіть у своїй смерті. У своїй останній промові перед громадою Захар говорить про те, що тухольці перемогли ворога не лише своєю зброєю, а й мудрістю і дружбою, згуртованістю, висловлює впевненість у щасливому майбутньому рідного народу. Як заповіт нащадкам звучать його слова: «Доки будете жити в громадським порядку, дружно держатися купи, незломно стояти всі за одного, а один за всіх, доти ніяка ворожа сила не побідить нас».

В образі Захара Беркута втілені мудрість, мрії і прагнення народу.

4.2. План уроку

ПЛАН УРОКУ

Навчальний заклад

Клас: XI-ий

Викладач:

Предмет: Українська мова та література

Тема Уроку : **Письменник — особливо обдарована людина. Книжка в житті людей. Як писалися книги в Київській Русі**

Мета: визначити роль письменницької діяльності у створенні книжок, з'ясувати значення книжки в житті людини; прослідкувати історію написання книжок у Київській Русі; розвивати культуру зв'язного мовлення, увагу, спостережливість, навички виразно читати й сприймати тексти художньої літератури, читацькі смаки; виховувати поважне ставлення до творців книг, писемного слова; прищеплювати почуття любові до художньої літератури.

ОБЛАДНАННЯ: Виставка книжок художньої, навчальної, довідкової літератури; портретна галерея українських письменників, творчість яких вивчатиметься в 6-му класі; дидактичний матеріал (тестові завдання, картки).

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Правильне та адекватне використання української мови у сприйманні та створенні повідомлень, в різних ситуаціях спілкування.

Використання інструментів тематичного, структурного та стилістичного аналізу у сприйманні повідомлень різних літературних та наукових текстів.

Письмове та усне аргументування власних точок зору в різних ситуаціях спілкування.

Ідентифікування специфіки української культури в багатокультурному і міжкультурному контекстах.

СПЕЦИФІЧНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

К.1 Сприйняття значення книгою

К.2 Природа та її музика – основа художньої літератури

К.3 Поет-сучасник

К.4 Вивчення та друкування книг у Київській Русії

К.5 Дослідження тематики у творчості поетів

К.6 Доля українського народу та збереження фольклору

К.7 Прийом “Кольорове слово”: звернути увагу на друкування книг .

К.8 Роль історії у розвитку українського народу.

К.9 Впізнання книг друкованих під часи Київської Русі.

Хід уроку	Компетенції	Діяльність та Зміст навчання		Стратегії навчання			Оцінювання
				Методи і процедури	Дидактичні матеріали(обладнання)	Організаційні форми	
		Діяльність викладача	Діяльність учнів				
1.Організаційний момент		Забезпечує оптимальну атмосферу провести урок. Готує необхідні матеріали для проведення уроку.	Учні готують підручники, зошити	Спілкування		фронтальна	систематичне спостереження
2.Захоплення уваги		Розкажую учням про історію нашого народу (Звучить пісня «Рече та стогне Дніпр широкий ...»)	Уважно слухають	Спілкування	Карточки	Індивідуальні	систематичне спостереження
3. Перевірка Домашнього Завдання		Слухає уважно учнів	Читання напам'ять поезії «Заповіт»	Виразне читання	Карточки	Індивідуальні	систематичне спостереження
4. Актуалізація Опорних Знань	К1, К2, К7	Бесіди за питаннями:	Відповідь на питання	Зауваження/Спілкування	Уривки творів	Фронтально	систематичне спостереження
		Хто є авторами художніх творів? Яких письменників ви знаєте?	Різні відповіді	Зауваження/Спілкування	Уривки творів	Фронтально	систематичне спостереження
		Як ви думаєте, чи легко бути письменником? Чи можна вважати творців усної народної творчості письменниками? Власні міркування обгрунтуйте. Як ми повинні ставитися до книги?	Відповідь.	Зауваження/Спілкування	Твердження з біографії Т.Г.Шевченка	Фронтально	систематичне спостереження
	К4,К7	Прокоментуйте вислів: «Сонце освітлює людині шлях, книжка дає їй крила».	Учні записують в зошити свої думки	Зауваження/Спілкування	Народні прислів'я та приказки	Фронтально	систематичне спостереження
5.Повідомлення нової теми.	К1,К2,К3. К4.К5	Вчитель пише на дошці назву нової теми: "Письменник — особливо обдарована людина. Книжка в житті людей. Як писалися книги в Київській Русі"	Записують в зошити	Зауваження/Спілкування	Зошит	Фронтально	систематичне спостереження
		Сьогодні ми продовжуємо подорож, яку було розпочато ще в 5-му класі. Любі діти, чи вона вам сподобалася? Сподіваюсь, так. Скільки фантазії,	Кожний художній твір нас учить: любити рідний край, природу;	Зауваження/Спілкування	Картка	Фронтально	систематичне спостереження

		казок, чудес, міфів, легенд, подій історичного минулого вже вам відомо.	поважати батьків, дорослих; цінувати дружбу, вірність; критично ставитися до людських вад (брехня, ледарство, підступність, хвалькуватість та ін.)				
		Тож пропоную вам зробити нашу мандрівку цікавою, захоплюючою. Для цього необхідно осмислено читати художні твори, вчитися висловлювати власні думки, почуття, спостереження, виявляти активність, бажання пізнати нове й цікаве.	Письменник — особливо обдарована людина, його праця над художнім твором	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження
	K3,K5,K6, K7	Письменник — той, хто пише художні твори. Особа, для якої літературна діяльність є професією (Великий тлумачний словник сучасної української мови). — Чи легко бути письменником? На це запитання відповідають дуже цікаво, бо письменник — це вчитель, актор, мудрець... Він той, хто служить народові.	Книги розповідають чудову казку, цікаву повість, від якої стає на душі тепло й затишно, з їх сторінок звучать чудові вірші, які ми пам'ятаємо довго, а можливо, все життя. Книги розповідають чудову казку, цікаву повість, від якої стає на душі тепло й затишно, з їх сторінок звучать чудові вірші, які ми пам'ятаємо довго, а	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження

			<p>можливо, все життя.</p> <p>Саме з книжок ми дізнаємось, як живуть народи різних країн, як борються вони за свободу; дізнаємось про великі відкриття науки і техніки, про зірки і планети, про рослинний і тваринний світ</p>				
K1,K2,K4, K7	<p>Багато українських письменників було розстріляно або довічно ув'язнено за правдиве слово, за те, що вони захищали рідний край, культуру, віру, звичаї, обряди, називали Україну рідною матінкою, а себе — її синами.</p> <p>Читаючи той чи інший твір, ми разом з письменником фантазуємо, подорожуємо в чарівний світ казки, легенди, міфу; знайомимося з видатними історичними подіями та особами; вчимося цінувати дружбу, вірність, красу природи, національне мистецтво і культуру.</p> <p>Тож давайте пишатися нашими митцями, поважати й шанувати їх, вони того варті!</p>	<p>Книга вчить, як на світі жити.</p> <p><i>Народне прислів'я</i></p> <p>Життя без книги — хата без вікна. Тюрма глуха і темна, мов труна. Крізь вікна книг свободи світло ллється, Майбутнього видніє далина. <i>Д. Павличко</i> Книги — морська глибина. Хто в них пірне аж до дна, Той, хоч і труду мав досить, Дивнії перли виносить. <i>І. Франко</i></p>	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження	

K1,K4,K5, K8	<p align="center">ЯК НЕ СЛІД ЧИТАТИ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ</p> <p>У житті зустрічається чимало людей, які неправильно читають книжки, не осмислюють їх зміст, не задумуються над прочитаним, не роблять з нього певних висновків. Вони буквально «ковтають» одну книжку за одною. Про таких у народі кажуть: «Поганий читач по книзі очима водить, а душа в нього стороною ходить», «Не на користь книжку читать, коли лише вершки хапать». Інші слідкують лише за сюжетом, не занурюючись у почуття героїв, художні описи. Таке читання приносить мало користі. Отже, ні комп'ютери, ні телевізори не можуть замінити людині щасливих годин спілкування з книгою.</p>	Саме з книжок ми дізнаємось, як живуть народи різних країн, як борються вони за свободу; дізнаємось про великі відкриття науки і техніки, про зірки і планети, про рослинний і тваринний світ. З давніх-давен учені, письменники, філософи відображали в книжках знання, досвід свого покоління, свої думки і намагалися зберегти це для нащадків.	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження
K2,K7,K5	Книга на Русі завжди була у великій пошані. «Велика користь буває від учення книжного. Книги — це ріки, що напоюють світ, це джерела мудрості, адже в них глибина незміряна, пірнаючи в яку, добуваєш дорогі перли», — пише давньоруський літописець. Тому й зрозуміло, чому в Київській Русі існувало чимало книгозбірень при монастирях і церквах, при дворах князів та бояр. Про це переконливо свідчать різні історичні джерела.	Сьогодні ми використовуємо досвід і знання, які залишили для нас у книжках наші пращури	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження

	K1,K3,K7	«Похвала книгам» (фрагмент із «Повісті минулих літ»)	<p>На Русі любили й цінували книгу. Коли ви погортаєте літописи, рукописи того часу, ви побачите, з якою любов'ю, терпінням і дбайливістю створювалися книги. Кожну книгу писали тоді від руки. Писали повільно, гусячим пером, букви вимальовували красиво, чітко. Таке письмо називалося уставом. Книжник писав не на папері, а на шкірі — пергаменті. Перші букви абзацу він виводив червоною фарбою і золотом, звідси й такий вислів: писати з «червоного рядка» («красной строкой»), тобто з нового абзацу. Книги прикрашалися малюнками, мініатюрами, від латинського слова «мініум» — червона фарба. Але</p>	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження
--	----------	---	---	------------------------	--	------------	----------------------------

			мініатюри були найчастіше багатокольоровими. Дуже витончено оформлені перші відомі у нас пам'ятки писемності: «Остромирове євангеліє» (1056—1057) та «Ізборники Святослава» (1073).				
	K2,K8	Київський князь Ярослав Мудрий — великий шанувальник книжної мудрості (його бібліотека — храм Святої Софії)	Ярослав, як уже зазначалося, любив книги. За його велінням створено багато книг і зберігалися вони в церкві святої Софії.	Зауваження/Спілкування	Підручник , Картка , Фотографії. твори	Фронтально	систематичне спостереження
6. Закріплення вивченого(feed back)	K3,K4,K6	Розв'язування тестових завдань	Учні за допомогою здобутих знань виконують завдання тесту	Вправи на карточці	Зошит, Підручник , Картка , Фотографії. твори	Індивідуальні	систематичне спостереження
7. Домашнє завдання		Дібрати інформацію про головні календарні обряди українців літнього періоду (на вибір).	Записують в зошити домашнє завдання	Зауваження/Спілкування	Зошит, Підручник , Картка , Фотографії. твори	Індивідуальні	

Картка 1

Розв'язування тестових завдань

1. Книга на Русі завжди була у великій пошані, бо:
 - а) її брали у велику подорож;
 - б) вона вважалася мудрою;
 - в) читаючи, люди мали тільки гарний настрій.
2. Для того щоб писати книгу, необхідно мати:
 - а) багато грошей і швидкість писання;
 - б) гарний настрій і здоров'я;
 - в) терпіння і дбайливість.
3. Перші книги писалися від руки, таке письмо називалося:
 - а) уставом;
 - б) біблійним;
 - в) постановою.
4. Спочатку книги писали на:
 - а) дерев'яних дощечках;
 - б) шкірі-пергаменті;
 - в) темному папері.
5. Книги прикрашалися:
 - а) малюнками-мініатюрами;
 - б) виробами з дерева;
 - в) різнокольоровим склом.
6. За вимогою Ярослава Мудрого скорописці перекладали на слов'янське письмо з мови:
 - а) візантійської;
 - б) німецької;
 - в) грецької.
7. За обсягом знань, мудрістю книга порівнюється:
 - а) з рідною мовою;
 - б) повноводною річкою;
 - в) густим лісом.
8. За наказом Ярослава Мудрого у храмі Святої Софії було:
 - а) організовано картинну галерею;
 - б) створено багату бібліотеку;
 - в) розпочато навчання для всіх бажаючих.

Картка 2

1. Прокоментуйте народне прислів'я: «Дім без книги — день без сонця». Вмотивуйте значення книги в повсякденному житті людини.
2. Чим, на ваш погляд, пояснити те, що Нестора названо Літописцем? У чому він вбачав користь від «учення книжного»? Відповідь обґрунтуйте.
3. Письменник — це:

- а) той, хто красиво вміє висловити власну думку;
- б) людина, яка має обов'язково дві вищі освіти;
- в) особа, для якої літературна діяльність є професією.

Бібліографія

1. Електронні підручники з України
2. <https://dovidka.biz.ua/harakteristika-zahara-berkuta>
3. Programa școlară pentru clasa a XI-a

Автори

Prof. Bobic Mihai	Școala Gimnazială Cornuțel, Caraș-Severin
Prof. Bobic Livia	Școala Gimnazială Sacu, Caraș-Severin
Prof. Crainiciuc Antoneta Cornelia	Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă” Siret, Suceava
Prof. Manzur Violeta	Liceul Teoretic „Iulia Hașdeu” Lugoj, Timiș